

Protokół

27. posiedzenia, I. sesyi, IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 26. października 1908.

Początek o godzinie 10 minut 30 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obecnych posłów 127.

Ze strony Rządu: c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 25. posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów; protokół 26. posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzania.

Sekretarz p. St. H. hr. Badeni odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 26. października 1908 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Wydziałowi krajowemu: L. s. 2914, 2916—2927, 2929, 2933, 2937, 2943, 2946.

Komisji szkolnej: L. s. 2928, 2930 2944.

Komisji administracyjnej: L. s. 2915, 2931, 2932, 2945.

Komisji solnej: L. s. 2938.

Po odczytaniu petycji L. s. 2915 obywateli dworskich i gmin okręgu sądowego w Nowem Siole o zezwolenie na odbywanie jarmarków w Nowem Siole przemawia p. Kryswaty, popierając tę petycję.

Sekretarz p. St. H. hr. Badeni odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono odnośnym komisjom, jak wyżej.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacyj.

Sekretarze p. p. Urbański, a następnie Skwarko odczytują zgłoszone wnioski i interpelacje, które opiewają:

W n i o s e k

posłów Andrzeja ks. Ludomirskiego, Żardeckiego i Wasunga w sprawie otwarcia przystanku osobowego w Strażowie (pow. Łańcut).

Ludność kilku większych gmin obok Strażowa od szeregu lat domaga się otwarcia przystanku osobowego na rampie w km. 166²/₃. Żądanie powyższe musi się uznać za słuszne, a tem łatwiejsze do spełnienia, że w Strażowie istnieje odpowiedni budynek, gdyż przed upaństwowieniem tej linii w Strażowie był przystanek osobowy, który dopiero kolejowa Dyrekcyja zamknęła.

Zważywszy na potrzeby ludności podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd o jak najszybsze otwarcie przystanku osobowego w Strażowie.

Wnioskodawcy:

A. Lubomirski, Żardecki, Wasung.

Jędrzejowicz, Czartoryski, Makuch, Jampolski, Kiweluk, Długosz, Krężel, Stojalowski, Styła, Bis, Bojko, Szwed, Jedynek, Skrzyński, Stadnicki, Wincenty Kraiński, Lasowski.

I n t e r p e l a c y a

do Wysokiego c. k. Rządu.

W gminie Sarzyna powiatu łańcuckiego około 40 gospodarzy posiadało grunta nad Sanem w niwie „Siemin“ położone, które wskutek ciągłego nurtowania rzeki Sanu przeniesione zostały w latach 20 na stronę rosyjską i w tym samym czasie na powrót wyspane na stronę galicyjską.

Po odsypaniu znacznej części gruntów interesowani gospodarze na tej wyspie zasadzili wiklinę, a po wyrośnięciu tejże po upływie lat kilku, widząc, że ziemia stała się żyzną i urodzajną, wykarczowali wiklinę i porobili bardzo urodzajne grunta i łąki. San dalej przenosił na stronę galicyjską dawniej zebrane grunta, wskutek czego utworzyła się nowa wyspa o przestrzeni około sto morgów.

W wyspie tej posiada gospodarz Józef Piech z Szarzyny prosto owego gruntu dawniej wykarczowanego około 5 margów.

Po wysypaniu przez San rzecznej wyspy właściciele tejże, każdy prosto swego gruntu, jak również i Józef Piech zasadzili wiklinę, która bardzo ładnie poczęła się rozrastać, lecz wskutek kilkakrotnych wezbranych wód na Sanie zupełnie zniszczoną została.

Przez lat cztery wymienieni gospodarze zasadzali tę wyspę wikliną bez żadnej przeszkody ze strony c. k. Rządu.

Kierownictwo budowy regulacji Sanu z siedzibą w Nisku buduje tamy powyżej i poniżej spornej wyspy, a przy samej wyspie dotąd żadnych robót nie prowadziło i kosztów nie poniosło.

W jesieni 1907 roku. po zniszczeniu przez San zasadzonych wiklin, włościanie wiklinę ponownie zasadzili, jednakowoż c. k. starostwo w Łańcucie na skutek żądania c. k. kierownictwa budowy regulacji Sanu w Nisku reskryptem z 13. listopada 1907 r. l. 2008 poleciło urzędowi gminnemu w Sarzynie, by tenże zabronił dalszego sadzenia, oraz polecił wykarczowanie zasadzonych już wiklin. Wprawdzie nikt z włościan sadzonek nie karczował, lecz z wiosną wezbrane wody Sanu owe sadzonki zupełnie zniszczyły. Po zniszczeniu zaczęli włościanie ponownie wiklinę zasadzać, jednakowoż dozorca wysp nadbrzeżnych wszędzie zasadzone wikliny powyrzucał. Po wyrzuceniu wiklin wnieśli włościanie protest do Namiestnictwa, co ma na razie ten skutek, że włościanom i c. k. Rządowi na spornej wyspie nie wolno żadnych robót wykonywać. Jeden z gospodarzy nazwiskiem Józef Piech wytoczył przeciw c. k. Rządowi skargę o naruszenie w posiadaniu. Sąd w Leżajsku, nie wiadomo dla jakich powodów, wzdrożył Piechowi domaganie się wyjazdu komisji na miejsce sporne, dopokąd nie przybędzie komisja rządowa w celu zbadania i wydania orzeczenia co do utworzenia nowego koryta Sanu.

C. k. kierownictwo budowy Sanu, widząc, że spornej wyspy w drodze drożdze procesu dla c. k. Rządu na własność nie

uzł^oka poczęło budować tamę tuż przy gruntach włościańskich wedle opinii, jaka wogóle wśród włościan panuje, budowana tama dla jakiegokolwiek ochrony nie jest potrzebną, lecz ma być budowaną jedynie dlatego, ażeby włościanom utrudnić dostęp do wyspy, a tem samem ułatwić c. k. Rządowi pozyskanie tej wyspy na własność.

Zważywszy, że rzeka San od lat dawnych robi znaczne szkody i około 300 morgów gruntu należącego do włościan Sarzyny przeniosła do Rosyi;

zważywszy, że wielu gospodarzy, którzy posiadali grunta nad brzegiem Sanu, wskutek przeniesienia ich gruntów na stronę rosyjską było zmuszonych dla braku utrzymania do Rosyi wyemigrować;

zważywszy, że wyspa, o której mowa, utworzoną została jedynie z gruntów włościańskich z Sarzyny;

Zważywszy wreszcie, że c. k. kierownictwo budowy regulacji Sanu i Wiosłoku używa najrozmaitszych sposobów, ażeby wyspę utworzoną z gruntów włościańskich zabrać na rzecz c. k. Rządu.

Wobec naprowadzonych okoliczności podpisani zapytują c. k. Rząd:

1. Czy znany jest c. k. Rządowi cały stan rzeczy opisany w interpelacji?

2. Czy i co zamyśla c. k. Rząd zrobić, ażeby pomimo budowania tamy można było zabezpieczyć ludności spokojne posiadanie wyspy utworzonej z ich własnych gruntów.

Lwów, dnia 22. października 1908.

Interpelant:
Żardecki.

Stapiński, Bojko, Bernadzikowski, Jedynak, Styła, Jampolski, Szwed, Witos, Marszałkiewicz, Ptak, Skolyszewski, Krężel, Kędzior, Kleski, Bis, Cipser.

I n t e r p e l a c y a

Dra Kurowca i tow. do Wydziału krajowego w sprawie projektowanej kolei lokalnej Ra-

chin-Dolina-Strutyn-Różniatów Nadwórna z odnogą do Jasienowa.

Na sesji sejmowej 1897 uchwalił Wysocki Sejm wniosek p. Dra Wursta, który brzmi:

1. Sejm uznaje w myśl ustawy krajowej z 17. lipca 1893 projektowaną kolei lokalną Rachin-Nadwórna za pożyteczną i potrzebną ze względu na powszechny interes kraju.

2. Sejm poleca Wysokiemu Wydziałowi krajowemu, aby wykonał całą część projektu szczegółowego na podstawie komisyjnego projektu ogólnego w jak najkrótszym czasie we własnym zarządzie i po porozumieniu z interesentami co do deklarowanych udziałów na koszt budowy wymienionej kolei przystąpił do budowy.

Podpisani zapytują Wysoki Wydział krajowy, co się stało z wykonaniem wyżej wspomnianej uchwały sejmowej i proszą o odpowiedź ze względu na doniosłe znaczenie ekonomiczne wspomnianej kolei.

Interpelant:
Dr. Kurowiec.

Makuch, Lewicki, Kołpaczkiewicz, Korol, Kryswaty, Kiweluk, Tracz, A. Staruch, T. Staruch, Sandulak, Sodomora, Winniczuk, Dumka, Czechowicz, Myroniuk-Zajaczuk.

Marszałek oznajmia, że odczytany wniosek umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń, interpelacye zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu, względnie Wydziałowi krajowemu.

Przemawia p. Komisarz rządowy c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa hr. Łoś i odpowiada na interpelacye:

1) pp. Bednarskiego i tow. 26. października 1908 w sprawie pomieszczenia sądu powiatowego w Czarnym Dunajcu;

2) pp. Jampolskiego i tow. 25. października 1908 w sprawie usunięcia przez c. k.

starostwo w Cieszanowie Pawła Rebizanta z urzędu pisarza kilku gmin;

3) pp. Witosa i tow. z 21. października 1908 w sprawie zamykania szynków w czasie wyborów;

4) pp. Kiweluka i tow. z 19. września 1908 w sprawie przysiółka Nizborg szlachecki;

5) pp. Makucha i tow. z 30. września 1908 w sprawie gospodarki gminnej w Tłumaczu;

6) pp. Dumki i tow. z 9. października 1908 w sprawie wyboru naczelnika gminy w Sosółwce;

7) pp. Sandulaka i tow. z 17. września 1908 w sprawie wyborów gminnych w Jablonicy;

8) pp. Lewickiego i tow. z 12. października 1908 w sprawie tymczasowego zarządu gminnego w Sokołwce.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji gminy m. Nowego Sącza w sprawie urządzenia wodociągu i budowy kanałów miejskich.

Sprawozdawca p. Jahl wnosi o odesłanie tego sprawozdania Wydziału krajowego do komisji gminnej, sprostowawszy poprzednio omyłkę druku, a mianowicie w II. ustawie w §. 6 zamiast powołanego (§. 5) ma być (§. 4).

Izba bez rozprawy uchwala odesłanie tego sprawozdania Wydziału krajowego do komisji gminnej.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedniocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie na pobór w r. 1908 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. Jahl odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie zezwala się po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1908 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 45% (czterdzieści pięć) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §-em 12 ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Izba uchwala powyższy wniosek bez rozprawy.

Na wniosek sprawozdawcy uchwala Izba przystąpić do drugiego czytania powyższego wniosku bez czytania a w oddzielnem głosowaniu przyjmuje ten wniosek w drugim czytaniu.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania tego wniosku bez czytania przyjmuje Izba powyższy wniosek w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie nadania nowo zbudowanemu szpitalowi powiatowemu w Bóbrce charakteru szpitala powszechnego i publicznego.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz wnosi o przystąpienie do drugiego czytania tej sprawy bez odsyłania do komisji.

Izba bez rozprawy uchwala ten wniosek.

Sprawozdawca, uwolniony od czytania sprawozdania na wniosek sekretarza p. Urbańskiego, odczytuje następujący wniosek komisji, sprostowawszy poprzednio omyłkę druku, a mianowicie: w art. III. ustawy

w pierwszym wierszu zamiast słów „budowy nowego“ mają być słowa: „nowej budowy“.

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną $\frac{1}{2}$ ustawę

U s t a w a

z dnia nadająca szpitalowi w Bóbrec charakter szpitala powszechnego i publicznego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Szpital w Bóbrec zostaje uznany za powszechny i publiczny.

Art. II.

Komitety szpitalny składać się ma:

- a) z delegata Wydziału krajowego,
- b) z prezesa Rady powiatowej w Bóbrec lub jego zastępcy,
- c) z delegata Rady powiatowej,
- d) z dyrektora szpitala.

Art. III.

W przyszłości połowę kosztów nowej budowy, odbudowy lub rozszerzenia budynków szpitalnych, tudzież wewnętrznego urządzenia dobudowanych obiektów ponosić będzie powiat bóbrecki.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzeciem czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji sanitarnej w sprawie nadania szpitalowi w Kosowie charakteru szpitala powszechnego i publicznego.

Sprawozdawca p. Czaykowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy załączoną pod $\frac{1}{2}$ ustawę nadającą szpitalowi w Kosowie charakter szpitala powszechnego i publicznego, uchwalić:

U s t a w a

z dnia nadająca szpitalowi w Kosowie charakter szpitala powszechnego i publicznego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Szpital w Kosowie uznany zostaje za powszechny i publiczny.

Art. II.

Komitety szpitalny składać się ma:

- a) z delegata Wydziału krajowego,
- b) z prezesa Rady powiatowej w Kosowie lub jego zastępcy,
- c) z delegata Rady powiatowej,
- d) z dyrektora szpitala.

Art. III.

W przyszłości połowę kosztów budowy nowego, odbudowy lub rozszerzenia starego

gmachu szpitalnego, tudzież wewnętrznego urządzenia dobudowanej części ponosić będzie powiat kosowski.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwala przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwala cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwala Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji sanitarnej w sprawie rozszerzenia i ulepszeń szpitala w Stanisławowie.

Sprawozdawca p. Czaykowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm uznaje potrzebę rozszerzenia szpitala powszechnego w Stanisławowie, a to przez dobudowanie pawilonu chirurgicznego i położniczego na 90 łóżek, dobudowanie pawilonu zakaźnego na 20 łóżek i budynku gospodarczego, tudzież urządzenia trzypiętni.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w tej wysokości, jaka się okaże konieczną na pokrycie połowy kosztów tego rozszerzenia i na pokrycie całkowitych kosztów projektowanych adapta-

cy oraz niezbędnych ulepszeń tegoż szpitala.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwala oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski 1—2 komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisji wodnej o wniosku posła Zamoyskiego i Sozańskiego i tow. w sprawie przyspieszenia regulacji rzeki Bystrzycy i potoku Czerchawy.

Sprawozdawca p. Kędzior, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl wniosków Wydziału krajowego i c. k. Namiestnictwa zmienił program generalny uzupełnienia regulacji rzek kanałowych w tym kierunku, iżby w pierwszym okresie budowy 1908—1912 wykonane zostały najnagłębsze roboty ochronne na Bystrzycy z dopływami, a w szczególności w gminach Podbużu i Stupnicy.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek

Następuje:

Dalszy ciąg rozprawy ogólnej nad sprawozdaniami komisji budżetowej o budżecie krajowym na rok 1908 i 1909.

Przemawia p. Tadeusz Cieński.

Przemawia p. Lewicki.

Przemawia p. Władysław Leon Jaworski.

Przemawia p. Makuch.

Marszałek odracza posiedzenie do godziny 7 wieczorem.

Przerwa posiedzenia o godzinie 2 minut 15 po południu.

Dalszy ciąg posiedzenia z dnia 26. października 1908.

Początek o godzinie 7 minut 35 wieczorem.

Marszałek konstatuje dostateczną liczbę posłów i otwiera napowrót odroczone posiedzenie.

Następuje:

Dalszy ciąg rozprawy ogólnej nad sprawozdaniami komisji budżetowej o budżecie krajowym na rok 1908 i 1909.

Przemawia p. Battaglia.

Przemawia p. Stapiński.

Przemawia p. Piniński.

Przemawia p. Stefczyk i stawia następujące rezolucje:

I.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby nie ustawał w usilnych zabiegach celem najrychlejszego spowodowania kompetentnych czynników do oddania krajowi i w jego zarząd dóbr i lasów kameralnych celem umożliwienia wydajnej akcyi kraju na poln kultury rolniczej i lasowej.

II.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wszedł w porozumienie z c. k. Rządem w tym kierunku, iżby z funduszów państwowych, przeznaczonych na popieranie nauki rolnictwa i leśnictwa i na bezpośrednie popieranie rolnictwa i leśnictwa, wydzielal ryczałtową sumę, odpowiadającą stosunkowi obszaru ziemi uprawnej i liczby ludności rolniczej w Galicyi w porozumieniu z obszarem uprawnym i lubnością rolniczą całego państwa, a przypadający ryczałt oddawał do dyspozycyi Wydziału krajowego na cele popierania krajowego rolnictwa.

III.

Celem zasilenia skarbu krajowego poleca się Wydziałowi krajowemu przygotowanie wniosków zmierzających do opodatkowania w odpowiedni sposób przedmiotów zbytowego użycia.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 27. października 1908 godzinę 10 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 11 minut 55 w nocy.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni, w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański, w. r.

Stanisław Henryk Badeni, w. r.

